

A PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATOK FEJLESZTÉSÉNEK TÁMOGATÁSA UNIÓS FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁVAL

A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK¹ ELLÁTÁSA

A hazai köznevelés rendszerében a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátására, a szükséges szolgáltatások biztosítására összetett és sok feladatot ellátó intézményrendszer alakult ki. A **többlétszolgáltatást igénylő gyermekek számára a pedagógiai szakszolgálatok nyújtanak támogatást.**

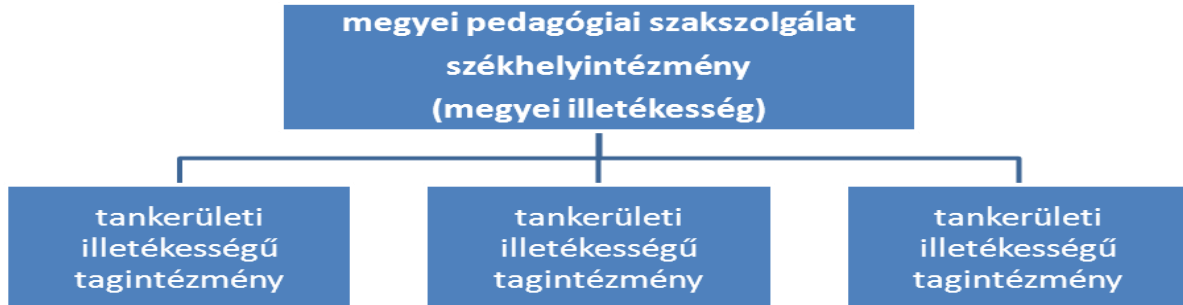
A pedagógiai szakszolgálati feladatokat a **köznevelési törvény** nevesíti az alábbiak szerint:

- a) a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
- b) a fejlesztő nevelés,
- c) a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs tevékenység, továbbá az országos szakértői és rehabilitációs tevékenység,
- d) a nevelési tanácsadás,
- e) a logopédiai ellátás,
- f) a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás,
- g) a konduktív pedagógiai ellátás,
- h) a gyógytestnevelés,
- i) az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás,
- j) a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működését az 15/2013. (II.26.) és annak módosítása a 8/2014. (I. 30.) **EMMI rendelet** (továbbiakban Rendelet) **szabályozza.**

A rendelet értelmében a pedagógiai szakszolgálati intézményrendszer struktúrája a következők szerint épül fel:

1. Azokban a megyékben, ahol jelenleg egy megyei illetékességű szakszolgálat működik, a pedagógiai szakszolgálati rendszer modellje:

2. Azokban a megyékben és a fővárosban, ahol jelenleg több megyei (országos) illetékességű szakszolgálat működik, a pedagógiai szakszolgálati rendszer modellje:

Rendelet 1. §

E rendelet alkalmazásában:

1. Intézmény: megyénként és a fővárosban egy, az állami intézményfenntartó központ (a továbbiakban: Központ) által fenntartott, tankerületenként legalább egy tagintézményből álló pedagógiai szakszolgálati intézmény, amely a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 18. § (2) bekezdésében foglalt valamennyi szakszolgálati feladatra kiterjedően az állami köznevelési közszolgálati feladatellátás keretében a pedagógiai szakszolgálatokat ellátja,

2. székhelyintézmény: az Intézmény szakmai irányítást és koordinálást végző, valamint megyei, fővárosi működési körzettel szakértői bizottsági feladatokat is ellátó feladatellátási helye, ahol az Intézmény képviseleti jogának gyakorlására jogosult vezető munkahelye található,

3. tagintézmény:

a) tankerületi tagintézmény: olyan, tankerületenként szervezett feladatellátási hely, amely a megyében, a fővárosban, valamennyi tankerületben, az adott tankerületre kiterjedő működési körzettel – az e rendeletben foglalt kivételekkel – az Nkt. 18. § (2) bekezdésében felsorolt összes pedagógiai szakszolgálati feladatot és az e rendeletben, valamint a pedagógiai szakszolgálati intézmény szervezeti és működési szabályzatában meghatározottak szerint a tagintézmény szintjén irányítási, képviseleti, szakmai feladatot lát el,

b) megyei, fővárosi tagintézmény: olyan feladatellátási hely, amely a megyében, a fővárosban egyes pedagógiai szakszolgálati feladatokat több tankerületre kiterjedő működési körzettel lát el,

c) országos tagintézmény: olyan feladatellátási hely, amely az egyes pedagógiai szakszolgálati feladatokat országos működési körzettel lát el,

d) szakosított tagintézmény: olyan tagintézmény, amely legfeljebb két szakszolgálati feladatot lát el.

A PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATI RENDSZER TÁMOGATÁSA

Bár a pedagógiai szakszolgálatok egyes területei tekintetében az elmúlt években történtek fejlesztések, a nyújtott szolgáltatások színvonala korántsem egyenletes. Az ellátás szintjei, formái és az ellátást végző szakemberek kompetenciái vonatkozásában gyakoriak a feladatátfedések, jelenleg nehezen követhető nyomon, hogy az intézményrendszerben egy-egy gyermek, tanuló milyen ellátási formákat vesz egyidejűleg igénybe. Így a gyermekek fejlesztéseinek összehangolása nehézkes,

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Projekt megnevezése: **„Sajátos nevelési igényű
gyerekek integrációja (Szakszolgálatok fejlesztése)”**
(TÁMOP-3.4.2.B-12-2012-0001)
Cím: 1122 Budapest, Maros u. 19-21.
Telefon: +36 (1) 477 3100,
Fax: +36 (1) 477 3136
Honlap: www.educatio.hu

egymásra hatása és eredményessége nehezen követhető. Az is tudható, hogy jelentős különbségek vannak az egyes ellátásokat igénybe vevők számában, jelentősek a területi egyenlenségek, amelyek nehezítik a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést.

A TÁMOP 3.4.2.B kiemelt projekt a megújuló intézményrendszer fejlesztését **2,3 Mrd Ft**-tal támogatja. A program fejlesztései azokat az intézményeket, intézményegységeket támogatják, akik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók, a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók, és a pedagógiai szakszolgálati ellátást igénybevevők számára többlétszolgáltatásokat nyújtanak.

A szakszolgálati feladatokat támogató kiemelt projekt célkitűzéseinek fontos eleme a hozzáférés, azaz minden fejlesztésre szoruló gyermek, tanuló hozzájusson azokhoz a többlétszolgáltatásokhoz, amelyek a fejlődéséhez szükségesek; a minőségi szolgáltatások középpontjában a gyerek igényei és érdeke álljon.

A célok elérése érdekében négy tematikus tevékenységcsoport köré szerveződnek azok a fejlesztések, amelyekben az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. szerepe a szakmai támogatás, a szakmai koordináció és a fejlesztések koordinációja.

A szakszolgálati intézményi struktúra megújításának szakmai támogatása tevékenységcsoport keretein belül az Educatio NKft. a szakmai támogatásra fókuszál. Az intézményi struktúra átalakításához szakmai támogatást nyújtunk a változások helyi szintű megoldásaiban, mindezt egy széleskörű helyzetelemzésre alapozva.

Szakmai tájékoztató anyagok készülnek nyomtatott és elektronikus formában, amelyeket 2014 év második felétől érhetnek el a szakemberek.

Információs napok, műhelymunkák szervezésére is sor kerül, ahol a program szakmai előrehaladásáról tájékozódhatnak a szakszolgálati ellátásban érintett intézmények, szakemberek. Az eddig megtartott információs napok és műhelymunkák keretében pedagógiai szakszolgálati intézmények, szakmai szervezetek, megyei pedagógiai szakszolgálati főigazgatói kaptak folyamatos tájékoztatást a köznevelési intézmények rendszerében zajló változásokról, az ebből adódó aktuális feladatokról, fejlesztési elképzelésekről.

2013 őszétől felkészített szakmai tanácsadók támogatják a pedagógiai szakszolgálati intézmények menedzsmentjét abban, hogy a megújult struktúra szerinti működés a lehető legközelebb vigye a szolgáltatásokat az ellátást igénybe vevők számára.

A pedagógiai szakszolgálatok szakmai munkája minőségének javítása, támogatása tevékenységek keretein belül zajlik a szakszolgálati feladatok ellátását támogató *protokollok* kialakítása. Az egységes ellátórendszer, az egységes minőség érdekében nagyon fontos, hogy rendelkezésre álljanak olyan szakmai ajánlások,

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Projekt megnevezése: **„Sajátos nevelési igényű
gyerekek integrációja (Szakszolgálatok fejlesztése)”**
(TÁMOP-3.4.2.B-12-2012-0001)
Cím: 1122 Budapest, Maros u. 19-21.
Telefon: +36 (1) 477 3100,
Fax: +36 (1) 477 3136
Honlap: www.educatio.hu

eljárásrendek, amelyek segítik a szakszolgálatban dolgozó szakembereket az ellátási folyamatban a gyermek ellátórendszerbe kerülésétől egészen addig, amíg elhagyja azt. A protokollok valamennyi szakszolgálati szakterület vonatkozásában segítséget kínálnak az operatív feladatok egységes ellátásához. A protokollok adaptációjának támogatása szintén a program feladata, a napi gyakorlatban használható, nyomtatott formátumú és elektronikus felületen is elérhető megjelenéssel, továbbá ezek használatára 1000 fő szakember felkészítésével.

Feladatunk a pedagógiai szakszolgálati gyakorlatban jelen lévő *jó gyakorlatok* gyűjtése, valamint nyomtatott és elektronikus formában történő közzététele. A gyűjtemény a pedagógiai szakszolgálati munkájukat megújítani kívánó intézmények számára 2014 második félévétől hozzáférhetővé válik. A legjobb gyakorlatokat workshopokon, műhelymunkákon ismerhetik meg a szakemberek.

Továbbképzési programokon vehetnek részt a pedagógiai szakszolgálatokban dolgozó szakemberek, akik egy képzési kínálati listából választhatják ki a számukra megfelelő képzési programokat. A továbbképzések listája nemcsak az oktatásban jelenlévő és a szakszolgálati munkát segítő továbbképzési programokat, hanem az ellátáshoz kapcsolódó más szakterületek – szociális, egészségügy, gyermekvédelem, családsegítés – programjait is tartalmazni fogja. Így az intézmények és a szakemberek dönthetik el, mely képzéseken szeretnének részt venni. A hiányterületeken képzési programok fejlesztésével bővül a kínálati lista. A program keretein belül 300 fő szakember akkreditált képzésen való részvételére lesz lehetőség 2014-ben.

A szakszolgálati feladatok megerősítésére, a horizontális tanulás lehetőségeinek bővítésére, a szektorközi együttműködések szélesítésére *hálózatok* kialakításán keresztül nyílik lehetőség, a már működő szakmai hálózatok együttműködésével és bevonásával.

A szakszolgálatok eszköztárának bővítése jelenti az eszközfejlesztéseket és a konkrét eszközökkel történő ellátást is. A pályázati forrás 30%-a a szakszolgálati intézmények infrastrukturális fejlesztését támogatja bútorokkal, felszerelésekkel, a szakszolgálati munkát segítő speciális diagnosztikai, fejlesztő és terápiás eszközökkel - köztük olyan eszközökkel, amelyek mobilizálhatók, utazószolgáltatás esetén a fejlesztés helyszínére is szállíthatók -, valamint a mindennapi munkát segítő korszerű infokommunikációs eszközökkel.

A diagnosztikai munka nagyon fontos feladat ahhoz, hogy a gyerekek fejlesztéseit tudatosan és szervezeten lehessen megtervezni és végrehajtani. Gyakran hiányoznak azonban azok az eszközök, melyek korszerűek, standardizáltak, az adott célcsoportra irányulnak. A diagnosztika és fejlesztés által használt eszközök sokfélék. Sajnos ezeknek az eszközöknek nem mindegyike felel meg a szaktudomány, a korszerűség és az igények szempontjából fontos elvárásoknak.

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Projekt megnevezése: **„Sajátos nevelési igényű
gyerekek integrációja (Szakszolgálatok fejlesztése)”**
(TÁMOP-3.4.2.B-12-2012-0001)
Cím: 1122 Budapest, Maros u. 19-21.
Telefon: +36 (1) 477 3100,
Fax: +36 (1) 477 3136
Honlap: www.educatio.hu

Fontos feladat olyan pszichodiagnosztikai, gyógypedagógiai és pedagógiai diagnosztikai eszközök, illetve olyan fejlesztő eszközök kifejlesztése vagy adaptálása, amelyek hiányterületeket fednek le. Az eszközök kiválasztását helyzetfeltáró munka előzte meg, amely rávilágított a diagnosztikai és fejlesztő eszközök területén mutatkozó hiányosságokra.

A pedagógiai szakszolgálatokban dolgozó szakemberek diagnosztikai és fejlesztő munkájában a korszerű informatikai eszközök használata kevésbé elterjedt. A kiemelt program lehetőséget kínál a szakemberek által használt eszközök mobil PC-én történő alkalmazására. Pilot program keretében néhány diagnosztikai és fejlesztő eszköz érintőképernyős notebookra történő adaptálása valósul meg. Az eszközök kipróbálását, tesztelését a szakszolgálati feladatokat ellátó szakemberek végzik. A pilot program eredményei lehetőséget adnak arra, hogy a szakszolgálatok eszközhasználatában meghonosodjanak olyan korszerű IT eszközök, amelyekkel a diagnosztikai és fejlesztő tevékenység szükség szerint a gyerekek közvetlen óvodai vagy iskolai környezetében is megvalósuljon, az adatok már a tevékenység során rögzítésre kerüljenek, az azonnali feldolgozással a diagnosztikai tevékenység és fejlesztések eredményeiről a szakemberek közvetlenül a tevékenység után visszajelzést kapjanak.

Az informatikai támogatórendszer kiépítését indokolja, hogy gyakran akadozik a gyermekek fejlesztési útjának nyomon követése, sok esetben nem jutnak el a megfelelő szakemberekhez, nem jutnak hozzá a számukra szükséges ellátási formához, gyakran el is tűnnek a fejlesztő szakemberek látóteréből. Nagyon fontos, hogy rendelkezésre álljon egy olyan informatikai támogató rendszer, amely a gyermek ellátási, fejlesztési útjának követését végzi. Célunk, hogy az ellátásba kerülés pillanatától kezdve láthatóak legyenek a gyermekkel kapcsolatos történések. Az informatikai nyomon követő rendszer segítségével a szakemberek információt – *az információhoz való hozzáférés meghatározott jogosultságai szerint* – kaphatnak arról, hogy az ellátásba került gyermek a szűrést, majd a diagnózist követően megkapta-e a szükséges fejlesztést, az mennyi ideig tartott, ki végezte a fejlesztést és az milyen eredményekkel járt. A fejlesztéseket követően rendelkezésre áll egy olyan dokumentumsablon-bázis is, amely a különböző diagnosztikai és fejlesztési eljárásokhoz csatlakozó hivatalos dokumentálásban segíti a szakembereket.

Elektronikus szakmai tárhelyen lesznek elérhetőek az összegyűjtött és minősített jó gyakorlatok, a kifejlesztett protokollok és azok az eszközök, amelyek alkalmasak a szakszolgálati munka támogatására. Mindemellett egy kommunikációs felületet is segíti a naprakész tájékoztatást az intézmények és a szakemberek körében.

A program kulcsfontosságúnak tekinti, hogy az érintettek is magukénak érezzék a fejlesztést. Az eredmények bevonódás nélkül átmenetiek lehetnek, csak addig tartanak, ameddig a fejlesztés tart és maga a fenntartás, továbbfejlesztés, az innovációs

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Projekt megnevezése: **„Sajátos nevelési igényű
gyerekek integrációja (Szakszolgálatok fejlesztése)”**
(TÁMOP-3.4.2.B-12-2012-0001)
Cím: 1122 Budapest, Maros u. 19-21.
Telefon: +36 (1) 477 3100,
Fax: +36 (1) 477 3136
Honlap: www.educatio.hu

hajlandóság is megszűnik, ha nincs aktív bevonódás, ha a fejlesztésben érintettek, a szakemberek nem érzik magukénak a fejlesztéseket.

A megvalósítás folyamata az érintett szakemberek bevonása mellett valósul meg, hiszen a tíz szakszolgálati terület olyan szerteágazó fejlesztést igényel, amely szükségessé teszi, hogy minél több szakember, széles körű kompetenciákkal, tapasztalattal és szakértelemmel vegyen részt a folyamatban.

A kiemelt program eredményes megvalósítását egy Szakmai Konzultációs Testület segíti, melynek tagjai véleményező, javaslattevő, legitimációs feladatok elvégzésével segítik a munkát. Nagy hangsúlyt kapnak a rendszeres szakmai és szakmaközi együttműködések többek között az egészségügyi és a szociális területtel.

A szakmai programmal kapcsolatos további információt Kapcsáné Németi Júlia szakmai vezetőtől kaphatnak (E-mail: julia.nemeti@educatio.hu)